

Лебедєва Світлана Леонідівна

старша викладачка кафедри філології та перекладу

Київський національний університет

технологій та дизайну (м. Київ)

ЯВИЩЕ ЛЕКСИКАЛІЗАЦІЇ СУФІКСІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА ІТАЛІЙСЬКІЙ МОВАХ

Мова є динамічною системою, що безперервно і гнучко пристосовується до змін у суспільстві. Активний розвиток комп'ютерно-опосередкованого спілкування дав додаткові стимули до зміни мовних звичок та вподобань її носіїв. Цей процес впливає на еволюцію лексичного складу, в тому числі появу нових лексем та переосмислення тих, що існують. Одним зі шляхів поповнення вокабуляру є лексикалізація афіксів. Італійська енциклопедія наук, літератури та мистецтв Треккані описує феномен лексикалізації як «... *il processo per cui nuove unità linguistiche che in una fase precedente non erano considerate lessicali vengono a far parte del lessico di una lingua...*» (...процес, за допомогою якого нові лінгвістичні одиниці, які на попередньому етапі не вважалися лексичними, стають частиною лексикону мови...) (4). Такі мовні одиниці перетворюються на семантично, функціонально та фонологічно самостійні, набувають власний наголос.

Здебільшого цей процес стосується дериваційних суфіксів, які втрачають свою словотворчу функцію всередині слова і відриваються від кореня. Такі морфеми набувають переосмисленого значення та переходять до розряду самостійної частини мови.

Афіксальна лексикалізація часто пов'язана з практикою розмовної мови і є скоріше діахронічним процесом. Одними з причин цього явища можуть бути

зміни соціальних чи культурних норм, вплив інших мов, а також тенденція до різноманітності вираження значень.

Неформальне спілкування має тенденцію до економії мовних засобів. Той, хто говорить, надає перевагу використанню найменш складних мовних конструкцій, прагне формулювати думку з більшою швидкістю та ефективністю. Особливо це стосується спілкування, яке відбувається між людьми з різним рівнем мовної компетенції. Структура висловлювання такого типу допомагає більш експресивному вираженню думок, коли більш короткі та прості слова та конструкції можуть бути більш точними, емоційно виразними, додають мовленню додаткового забарвлення. Мовці шукають нові форми вираження значень, поповнюють наявні синонімічні ряди новими стилістично забарвленими словами.

Втрата афіксом словотворчих характеристик в англійській мові яскраво проявляється на прикладі суфікса *-ish*. Він, як правило, використовується при утворенні нових слів для вираження відтінків невизначеності, недостатності або деякою мірою приблизної відповідності чомусь. Наприклад, *fortyish* – близько сорока, *redish* – червонуватий, *grayish* – сіруватий, *longish* – довгуватий, *sluggish* – трохи млявий. З часом суфікс виділяється в розмовній мові в окреме слово на позначення деякого сумніву або коливання, набуває значення «щось на кшталт, начебто, трохи, злегка». Близьким до нього за значенням може бути слово «типу» або «типо», що широко вживається в молодіжному сленгу. Наприклад, «... *I bought a Montessori-ish hundred-piece counting board for her...*» (...я купила для неї дошку для лічення на сто елементів у стилі Монтессорі...) (Winter J., 2022).

Італійський суфікс числівників від сорока до дев'яноста (*quaranta* – *novanta*) *-anta* використовується як окреме слово і вказує на приблизне десятиліття з точки зору історичного часу або узагальнений вік людини після тридцяти років. Наприклад, «*Altro tabù da sfatare è quello che con gli anta finisce,*

appunto, l'era delle opportunità.» (Ще одне табу, яке слід розв'язати, це те, що ера можливостей закінчується в старшому віці) (Morelli R., 2018).

Вивчення явища лексикалізації дозволяє глибше розуміти процеси лінгвістичної еволюції, шляхи акультурації мови, пов'язані зі змінами в суспільних і культурних умовах, соціальних нормах і цінностях, у тому числі в результаті мовного контакту, а також із розвитком інформаційно-комунікаційних технологій. Перетворення морфем у самостійні слова є природним процесом лінгвістичної адаптації, який допомагає мові пристосуватись до мінливих умов використання та зберігати при цьому свою життєздатність та гнучкість і є лише одним із багатьох способів, за допомогою яких мови еволюціонують та трансформуються з часом.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Хрустик, Н.М. (2013). Деякі міркування про лексикалізацію морфем. *Слов'янський збірник*, 17, 148–154.
2. Himmelmann, N. (2004). Lexicalisation and grammaticalization: Opposite or orthogonal?. In W. Bisang, N. Himmelmann & B. Wiemer (Ed.), *What makes Grammaticalization?: A Look from its Fringes and its Components* (pp. 21–44). Berlin, New York: De Gruyter Mouton. <https://doi.org/10.1515/9783110197440.1.21>
3. Hüning, M. & Booij, G. (2014). From compounding to derivation The emergence of derivational affixes through «constructionalization». *Folia Linguistica*, 48(2), 579–604. <https://doi.org/10.1515/flin.2014.019>
4. La cultura Italiana – Vocabolario on line – Treccani. Retrieved from [https://www.treccani.it/enciclopedia/lessicalizzazione_\(Enciclopedia-dell%27Italiano\)](https://www.treccani.it/enciclopedia/lessicalizzazione_(Enciclopedia-dell%27Italiano))
5. Morelli, R. (2018, March13). Donne la vera felicità arriva dopo i 50 anni: ecco le sette regole. *Good Mood*. <https://www.good-mood.it/read/donne-la-vera-felicita-arriva-dopo-i-50-anni?fwcookie=1679429940562>

6. Winter, J. (2022, March 3). The Miseducation of Maria Montessori. *The New Yorker*. <https://www.newyorker.com/books/under-review/the-miseducation-of-maria-montessori>